

TORONTÁL

Ára: Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vel Bečkerek, Obiljeva (Zápolya) u. 1
75
para

Telefonszámok:
Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21
Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő:
Dr. MARA JENŐ

Ára:
75
para

Az előfizetés ára:
Egész évre . 180 D | Negyedévre . 45 D
Félévre . . . 90 D | Havonta . . . 15 D
Hirdetések díjszabás szerint
Megjelenik naponta délben

Letartóztatott határrendező bizottsági tag.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, febr. 14.

A magyar hatóságok még két hónappal ezelőtt letartóztatták Szever Bozsidárt, a határrendező-bizottság egyik szerb tagját.

A „Politika” legújabb száma most azt a hírt közli, hogy a magyar hatóság hajlandó kiadni Szevert, ha ezzel szemben szabadlábra bocsátják Varga György dr.-t és Ignác Gyulát, a subotcai kémkedési pör két elíteltjét és Fábian Istvánt, a nemrég elfogott magyar kémét.

A radikális-párt listája. Kerületi naggyűlés Kikindán.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Velika Kikinda, febr. 15.

A hivatalos radikális-párt Velika Kikindán kerületi naggyűlést tartott, amelyen a bečkerek—kikindai választói kerület képviselői listáját véglegesítették. A konferencián hatvanégy községi szervezet képviseltette magát, még pedig a legtöbb organizáció az elnök által.

Zsupanszki Szlávko dr., a párt elnöke nyitotta meg az ülést, üdvözölte a szép számban megjelent delegátusokat és közölte velük az értekezlet célját. Ismertette a kerületi bizottság határozatát, melyben a bečkerek—kikindai kerület listavezetőjévé Ninesity Momesiló dr. ügyminisztert választották. Mivel a gyűlés megerősítette a jelölést, javasolja, hogy erről a döntésről táviratilag értesítsék dr. Ninesity Momesilót és a párt főbizottságát. A javaslatához egyhangulag hozzájárultak.

Utána a járási jelöltek megválasztása, illetve megerősítése következett. A jóváhagyott listán a következőket jelölték.

Bečkerek város és a bečkereki járás jelöltje Zsupanszki Szávko dr. Helyettese Rajity Velimir.

A novibeseji és alibunári járás jelöltje Mihajlovity Szvetisláv dr. Helyettese Kikity Milos.

A novakanjizsai járásban Sztankovity Szvetozart jelölték. Helyettese Rikin Mirko.

Velika Kikinda város és a kikindai járásban Budisin Joca. Helyettese Novakov Gyura.

A dzsombolji járásban Veszelinovity Iván dr. Helyettesét később közöljük.

Még mindig az ellentétek.

A Magyar-párt kiáltványának utóhangjai.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, febr. 14.

A hivatalos radikális-párt holnap délelőtt Beogradban a „Páris”-szálló nagytermében kerületi naggyűlést tart, amelyen véglegesen megállapodnak a lista felett. Mint már korábban jeleztük, több mint bizonyos, hogy Beogradban Pasity Nikola miniszterelnököt jelölik.

A demokrata-párt, Davidovity frakciója tegnap nyújtotta át a beogradi törvényeseknek képviselőjelöltjeit tartalmazó listáját, amelyen Davidovity Ljuba a listavezető. A bíróság még a tegnapi nap folyamán megerősítette a jegyzéket és így a beogradi körzetben Davidovityék kapják az első urnát.

A demokrata-párt főbizottsága tegnapi ülésén elfogadta Pribicsevity Szvetozar jelölését a novisadi kerületben.

A panesevoi lista összeállításánál nézeteltérések támadtak, amelyekből azonban még idejében elsímitottak. A listavezetői polera ugyanis ketten tartottak számon, dr. Boskovity Duda panesevoi ügyvéd és dr.

Miatovity Szvetomir. Mindkét résznek jelentős tábora van és így érthető, hogy a pártvezetőség mindent elkövetett az áldástalan belharc megszüntetésére. Ez a kísérlete sikerült is egy közbeeső indítvánnyal, amellyel egyszerűen békés uton elintézték a komplikált ügyet. A listavezetői jelölést Pribicsevity Szvetozarnak ajánlották fel, a két riválisnak pedig járásokat akartak juttatni. Pribicsevity azonban nem vállalta el a kandidálást és maga helyett Marinkovity Voja volt belügyminisztert ajánlotta. A panesevoiak még nem határoztak a kérdés felett véglegesen.

Beogradban a politikai körökben sokat foglalkoznak a magyar-párt kiáltványával, amelyben kimondja, a passzivitást. Beogradban az a vélemény hogy sok helyütt ennek dacára leszavaznak majd a választói joggal bíró magyarok. Olyan hírek is vannak forgalomban, hogy a vajdasági, de főleg a bánági magyarok Protity Sztójánt fogják támogatni.

Még nem mulott el az árvízveszedelem.

Bečkerek, febr. 15.

A Duna jelenlegi vizállásáról mindenfelől kedvező jelentések érkeznek. A távirati tudósítások egyaránt arról szólnak, hogy megindult az általános apadási folyamat. Veszélytől tehát pillanatnyilag nem kell tartani, de optimizálisan sem miképpen sem szabad megítélni a helyzetet, mert újabb erős vízulkások várhatók, amelyek most, a hóolvadás megkezdésével állandósulni fognak.

A bánági hatóságok a maguk részéről minden lehető intézkedést megtettek, hogy az esetleges árvízveszedelem, jöjjön az bár a déli határról a Dünáról, vagy a belterületen folyó Bégáról, vagy Temesről, ne találja készületlenül a Bánágot.

A községeket körendeletben felhívták, hogy lépjenek sürgősen érintkezésbe a vízi társulatokkal, hogy szükség esetén közösen állhassanak munkába. Az árvízvédelem esetére kötelező közmunkaerők összehívására és készületben tartására szintén utasítást kaptak a községi előljáróságok. Azonkívül elrendelték a védőtöltések emelésénél szükséges anyag és szerszámok előkészítését, úgy hogy minden eshetőségre számítva, bármely pillanatban igénybe vehetik a segítséget a fenyegetett községek.

A vármegyei közigazgatási hatóság állandó összeköttetést tart fenn a vidékkel, különösen a partmenti helységekkel, ahonnan rendszeresített jelentéseket kap. Hogy minél precízebben legyen értesülve, rendeltetileg utasította a fenyegetett kö-

TÖZSDE

Február 14.

Beograd. (Zárlat.) London 473, Newyork 10150, Genf 1920, Páris 620, Milano 489, Prága 304, Szófia 60, Bukarest 4815, Berlin 057, Budapest 340.

Zürich. (Zárlat.) Berlin 00228, Hollandia 21060, Newyork 53250, London 2495, Páris 3220, Milano 2520, Prága 1580, Budapest 02025, Beograd 520, Bukarest 260, Varsó 00125, Wien 0007450, bélyegzett 00075.

Budapest. (Zárlat.) Szófia 15, Páris 161, Berlin 11, Varsó 650. A többi változatlan.

ségek vezetőségét, hogy huszonnégy órán belül a délelőtti órákban telefonice jelentsék be az alispáni hivatalnak a vizállás magasságát. Ilyen körülmények között az alispáni hivatal napról-napra tiszta képet nyer és veszély esetén még idejekorán intézkedhetik, amivel esetleg elejét veheti súlyosabb kimenetelű árvíz-katasztrófának is.

A dunaparti bánági községek közül Ivanovo van a legrosszabb helyzetben. A Duna ezen a részen a legszélesebb és hullámverése a legerősebb. A legutóbbi jelentés megnyugtató eredményt sorol fel, úgy hogy ezen a részen sincsen egyelőre veszély. Az áradás foka kizárólag attól függ, hogy milyen mértékben indult meg a hegyekben a hóolvadás és mily mennyiségű vizet bocsát a folyókba. A jelek után itélve nem lesz jelentékeny áradás.

A Kultúregyesület tovább- képző tanfolyama.

A rendes hallgatók és nagyszámú érdeklődő jelenlétében folytak február 5-ike óta a r. kath. hitközség nagytermében a Torontálvármegyei (Bánati) Magyar Közművelődési Egyesület továbbképző tanfolyamának előadásai. Hetenként háromszor, hétfőn, szerdán és pénteken este fél hét órai kezdettel vannak ezek az előadások, amelyeken az előadók érdekesnél érdekesebb tárgyakról beszélnek a hallgatóságoknak. Dr. Farkas Gejza az emberi társadalom fejlődéséről beszél előadásain, Feldheim Alfréd közgazdasági kérdésekről, Gallus György technikai és ipari ismeretekről tart előadásokat, dr. Báthory Endre előadásai orvostudományi és közegészségügyi kérdésekről szólnak, dr. Fodor Ottó a szeszgyártásról, dr. Mara Jenő pedig a sokszorosító eljárásokat fogja ismertetni.

A tanfolyam ezutáni előadásainak sorrendjét az alábbiakban közöljük:

Febr. 16. Feldheim Alfréd.
Febr. 19. Dr. Farkas Gejza.
Febr. 21. Dr. Báthory Endre.
Febr. 23. Feldheim Alfréd.
Febr. 26. Dr. Farkas Gejza.
Febr. 28. Feldheim Alfréd.
Márc. 2. Dr. Báthory Endre.
Márc. 5. Dr. Farkas Gejza.
Márc. 7. Gallus György.
Márc. 9. Dr. Báthory Endre.
Márc. 12. Dr. Farkas Gejza.
Márc. 14. Dr. Farkas Gejza.
Márc. 16. Dr. Báthory Endre.
Márc. 19. Dr. Fodor Ottó.
Márc. 21. Dr. Mara Jenő.

HIREK

Febr. 16.

1497-ben született Melanchton Fülöp, aki Luther mellett a reformáció legkiválóbb embere.

1834-ben szül. Ernst Häckel, a modern bölcsélet egyik legkiválóbbja.

Staity Nadesda operaénekesnő ma esti hangversenye 9 órakor kezdődik a Kaszinó nagytermében. A hangverseny műsora a következő: Milojevity: Japan; Mozart: Figaro házassága; Meyerbeer: Hugonottakból; Dvorzsak: Ah dajte mi; Massenet: Verther; Belini: A puritánok; Aljabeva: Solovej; Bizet: Carmen. Az egyes számok között a zenekar Mendelsóhn: Atália operájának nyitányát és Dvorzsak: Legendáját és Szlovén táncait játssza.

Hogy gályákra

küldik vagy sánccságha! Hogy válogatott kinczásokkal teszik tönkre az életét — mi ez a martirium mind-ahhoz képest, ha az ember báli mama! Meghajtom előttem a humanizmus lobogóját, oh báli mamák és indítva érzem magam, hogy a genfi egyezmény vöröskeresztes megállapodásaiba egy pótekkelyt soroztunk be a báli mamák védelméről. Kit ne hatna meg az a látvány, hogy ott ültök őrző szolgálatra elítélve anélkül, hogy benneteket egy esőpet is szórakoztatna az a gyöngye idegrángás vagy vitatane vagy más ilyen kórtünemény, amit éppen modern tánc elnevezés alatt lejtenek kedves leányaitok. Látszik a gondtól, a munkától eltörődött arcotokon, hogy mennyivel jobbszeretnétek most az enyhe családi hajlékban a tarkavirágos plümo alatt elnyújtózni. Egy ajk-rángástokból látszik, hogy mennyivel drágább ez az étel, amit a pincér elétek tálat, mint amit ott-hon jobban meg tudtok csinálni. És távolba révedező szemetekből látszik, hogy milyen idegen nektek ez az egész báli világ, amely kasirozott érzelmeken, hazug romantikán épült föl. Egészen más lelki motívumokon mint a ti időtökben, amikor még azt hitték, hogy a báli érintkezést Amor találta föl, hogy egymásra szomjas fiatal lelkek találkozhassanak — de ezt komolyan hitték! Ma nem hisznek már — kedves báli mamák — az emberek semmiben. Legkevésbé a szerelem mindenhatóságában. És ez a tragikum, hogy a ti leányaitok sem hisznek benne — valószínűleg már meg is mondták ezt nektek. Ők már a modern élet esemélyét, akik a szerélem örökkévalóságában és mindenhatóságában nem hisznek, csak egy gyöngye pillanatban! És ezért a „gyöngye pillanatért” ültök ti fátadtan, összetörve és mulasztjátok el az édes feledtető álmat, amely pedig egyedül ér valamit ebben a cudar, komisz életben!

J.

Dolgozik a bicska. Sulyos kimenetelű verekedés történt tegnap a szomszédos Muzslja községben. Horváth Ferenc 22 éves, Steiner Mihály 21 éves és Révész József 20 éves földmives együtt mulattak a muzsljai korcsmában. Révész iddogálás közben megsértődött valamit felett, amit annyira szívére vett, hogy megbosszulását határozta el. Bicskát rántott elő és azzal ment neki barátainak. Horváth a

kezén, Steiner pedig három helyen szenvedett sulyos sérülést. Mindkettőt behozták a becskerei kórházba.

Fáraó hitvese.

Kinevezés. A Gazdasági R.-T. f. hó 9-én megtartott igazgatósági ülésén Fleiner Aladárt, a fűszerosztály eddigi vezetőjét, szakszerű vezetése elismerésül a Gazdasági R.-T. fűszer- és gyarmatárúosztály igazgatójává nevezte ki.

Az állami zsidó elemi iskola tanítói kara és tanulói február hó 18-ikán délután 4 órakor gyermek-előadást rendeznek a Chevra Cadisa nagytermében a következő műsorral: 1. Megnyitó beszéd: Büchler igazgató. 2. „Vila Velebita”. D. P. Jity, énekl. a III. és IV. oszt. 3. „Volim te kao sneg”, mese, meséli Weisz E. IV. oszt. t. 4. ** Zongorán előadja Scheinberger Alice. 5. Putem Zsdrala”, L. Nenadovity, előadja Kemesen, Garai és Polacsek. 6. Der kukuk und der Wandersman, zongorán előadja Temmer Ferenc és Ervin IV. o. t. 7. Tiedge: „Helmut”, előadja Gergely E. IV. o. t. 8. „Gvozdsje” od Zmaja, előadja Gyinity B. és Salamon T. IV. o. t. 9. „Uveo Cvetak” od Hitya, énekl. a III. és IV. oszt. 10. Goethe „Der Getren Eckart” előadja Arm S. III. oszt. t. 11. „Vilino Csedo”. Allegoria, előadja: Guttman A., Krausz M., Weisz A., Elek L., Róth E., Goldschmidt K., Bés S., László M. és Grósz M. II., III. és IV. o. t.

*** Paul Bourget remeke! Pazar filmmel kedveskedik ma az International Bioskop a közönségnek az „Ezeregy éj” előadásával, melyet csak egy napra sikerült megnyerni A kelet bűvös világába visz bennünket e kép, mely egy bájos és szellemes asszony kalandját tárgyalja és a régi török háremek titokzatos világába vezet. Fény és pompa tárul élénk, melyről nekünk prózai nyugati embereknek fogalmunk sincs. Remek színes képek és az elsőrangú francia művészek játéka, valóságos eksztázisba hozták a közönséget és ahol csak színre került, meg kellett ismételn. A felvételek színesek. Előadások 5, 7 és 9 órakor.**

P. Csávossy Elemér S. I. szentbeszédei. A suboticei Szent Antal-nyomda és lapkiadó vállalat kiadásában a múlt hó folyamán jelent meg P. Csávossy Elemér S. I. szentbeszédeiből az első sorozat első száma: „Az élet folyama”. F. hó 15-én fog megjelenni az I-só sorozat 2-ik száma: „A legnagyobb nyomor”. Ezt hamarosan követni fogja egy husvétii kettősszám: „A legáltalmasabb szónok és Mária Magdolna”. P. Csávossy nagytekintélyű neve és szakképzettsége nyújtja az első kezességet arra, hogy értékes beszédssorozatokkal állunk szemben. Igazán azonban csak az, fogja átérteni, hogy mit jelentenek e szentbeszédek, ki benne elmélyedt és eszmekörébe teljesen beleélte magát. A tudós szentatyja gazdag lelki-világa, élesen meglátó tekintete, mely a lelki mélységeket meglepő ügyességgel hozza felszínre — a nyugodt gondolkodó, széles eszmeköre tükröződik a füzetek minden lapjáról felénk. Előkelő stílussal, a modern életre vonatkozó megkapó reflexiókkal, bámulatos ismereteket eláruló egybevetésekkel, szellemes és mély gondolatokkal találkozunk az olvasó e füzetekben mindenütt. Külön kiemeljük, hogy az egyéni utángondolkozásra sok indítást ad-

nak e tanulságos szentbeszédek, mert a szerző előkelő formában és bántó erőlködés nélkül rámutat korunk félszégére és kijelöli a helyes élet útját. A szentbeszédek hézagpótlóak és korszerűek, de egyúttal az igazi bibliai világnézet apológiája is. E szentbeszédek felekezeti különbség nélkül mindenkinek csak ajánlani lehet. Az egyes füzetek ára 2 dinár. Megrendelhetők: Ifkovity Sándornál, Stara Kanjicsán. (Bácska).

Az 1922 évi „Munkásbiztosítási törvény” kapható a Veliki Becskerei kerületi munkásbiztosító-pénztárnál (Svetozara Markovitya u. 2. sz.) példányonként 15 dinár árban. Felhívtnak a munkaadók és érdekeltek, hogy ezen törvénykönyvet a pénztárnál szerezzék be. Az ár előleges beküldése esetében a törvénykönyvet posta útján is elküldjük.

Fáraó hitvese.

Petrov Gligorije előadása. Az Omladinszka Matica, mely rövid fennállása óta szépen fejlődik és igen jelentős kulturszervvé nőtte ki magát, a Vajdaságban tartandó felolvasásokra leszerződött Petrov Gligorijet, a kiváló orosz előadót és tudós tanárt, aki Somborban, Suboticián, Zemunban, Pancsevon és Kikindán rendezett előadása után most Becskerekre is ellátogatott. Tegnapelőtt és tegnap előadást tartott a megyeháza nagytermében rendkívül nagy érdeklődés mellett. A közönség a legnagyobb figyelemmel, esendben hallgatta az előadót, aki lebilenselően érdekes módon adta elő előadása tárgyát. Az első estén a nagy szellemek felkutatásáról, felismeréséről és felkarolásáról beszélt. A második estén a kultura ezernyi betegségéről és ennek okairól érkezett. Tegnapelőtt d. u. rövid előadást tartott a helybeli kereskedelmi iskolában is, tegnap pedig a polgáriban. Becskerekéről Velika Kikindára utazott, ahonnan közkívánatra visszatér újra Pancsevóra.

Fáraó hitvese.

Adomány. Pollak Salamon egy izraelita asztaltársaság nevében száz dinárt adományozott lapunk útján a helybeli Napközi Otthonnak. Az adományt rendeltetési helyére juttatjuk.

*** Atutalásokat és csekk kitérésokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin, Temesvár, valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl a Nagybecskerei Takarékpénztár, Veliki Becskerek, Korona-szálló épület. Telefon: Pénztár 16. — Vezérigazgató 52.**

*** Korcsolyákat, orvosi műszereket és minden egyebet nikkelez és galvanizál Krausz, Veliki Becskerek. Telefon 329.**

Tanítónő kerestetik

pusztára, három gyermek mellé. Német nyelv bírása szükséges. 271 Cim a Torontál kiadóhivatalában.

Használt irodaberendezések és bolti állványok

kerestetnek megvételre. Ugyanott felvétetik egy pincemesteri segéd, ki hasonló minőségben már alkalmazva volt. J. F. Vsetecka a d. beogradi szeszgyár fiókja, Pasityeva u. 29.

Dalmácia átvétele.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, febr. 14.

A beogradi kormány teljesen befejezte a dalmáciai harmadik zóna átvételére irányuló előkészületeket. Tegnapra kinevezte a polgári és katonai bizottság elnökeit, akiknek azt az utasítást adta, hogy azonnal utazzanak Splitbe, ahol az átvételei aktus lejátszódik. A polgári bizottság elnöke Medlecsik dr. dalmáciai tartományi biztos, katonai elnök pedig Mility tábornok.

A külügyminisztériumban ma értekezlet volt, amelyen ugyanebben a kérdésben tárgyaltak.

Ujabb katonai behívások

Február 17-én újabb csoport vonul be.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Becskerek, febr. 15.

Az 1900, 1901. és 1902. évfolyambeli nemszláv hadköteleseket — mint már régebben megírtuk — csoportonként hívják be katonai szolgálattételre. Ezideig egy csoport vonult be, amellyel mindazok elmentek, akiket a sorozások alkalmával a lovassághoz, tüzérséghez, repülőkhöz és a királyi gárdához osztottak be. A második transport szombaton jelentkezik. Ezuttal tizenhatan távoznak, akiknek kisebb részüik gyalogos, a többi pedig segédszolgálatos. Tegnap rendelet érkezett a becskerei katonai ügyosztályhoz, mely újabb behívásokról intézkedik.

Ez alkalommal is névszerinti jegyzék alapján történik a bevonulás. A listán szereplő egyik hadkötelestnek, Milityev Mirosláv 1902. évfolyambelinek, február 15-én kell megkezdnie a szolgálattételt, a többi tizenhét hadköteles pedig február 19-én tartozik jelentkezni.

A névsor a következő becskerei hadkötelesek neveit sorolja fel: Matea András, Bishoff Jovan, Gruening Henrik, Gephardt Jovan, Glasen Péter, Karet Mihály, Korain Péter, Somó Mihály, Róth Márkus, Tóth Máttyás, Schneider Döme 1900-as évfolyambeli, Biacs Lajos 1901-es és végül Ambrózi János, Bogan Ferenc, Bohn József, Jung Péter és Schubert József 1902-ben született hadköteleseket.

A nevezettek február 19-én, hétfőn reggel fél hét órakor tartoznak jelentkezni a városi katonai ügyosztályban, ahol megkapják beosztásukat. A behívottak az előjelek után itélve, még aznap rendeltetési helyükre utaznak.

Az egymásutánban történő behívásokról arra lehet következtetni, hogy a jövőben sürűbben történnek a bevonulások. Előreláthatólag március hó végéig az összes 1900—1902-es évfolyambeli nemszláv hadkötelesek megkezdik katonai szolgálattételt.

Keresek

egy tégláégetőmestert, három jó erős téglaverő asztalmunkást és egy cserepes asztalmunkást.

Cim: 215 Tapalaga Panta Végszentmihály.

Egy nap Philadelphiában.

— december végén.

Ha másért nem, hát azért érdemes Philadelphiába menni, hogy kvékert és a legszebb családi házakat lássuk. Az előbbieket különösen azért érdekelnék, mert épüget német származásúak, mint a bánáti németek s ezt külsejükben is megtartották, úgy hogy akárhányszor az ilyen nagykalapos ember láttára felkiálthatam volna:

— Maga nem a hátról való?

A szép családi házak pedig azért keltik fel a figyelmünket, mert a művészetnek ez az ága a legtöbb városban teljesen a célszerűség követelményének van alárendelve s csak kivételesen találunk, éppen itt a kvékerek hazájában gyönyörű, a legjobb izlésről tanuskodó házakat, nyaralókat és kastélyokat. Ez annyival meglepőbb, miután az amerikaiak elvették az angoloktól azt az ambíciót, hogy mindenki a saját házában szeret lakni, de az amerikai ház-stílus még nem alakult ki: talán azért, mert a középosztály itt rendszeren nem épít magának házat, hanem építi valamelyik pénzcsoporthoz, még pedig egyszerre 30-40-et, mert így olcsóbb, de hát egyéni izlésről persze ilyen körülmények között nem lehet szó.

Két nappal karácsony előtt érkeztem ide. Még az amerikai méreteket megszokott szem is elbámul a Pennsylvania vasut óriási állomási épületén, melyben megérkezünk: Husz vonat képes itt egymás mellett befutni s amilyen széles az épület, akkora nagy az a térkép, mely a vasutársaság vonalait feltünteti. Ez mindenestre a „legnagyobb” reklám, mely eddig a világon nyomdafestéket látott. Hamarosan megtekintjük a „testvéri szeretet” városának, ahogyan előszeretettel nevezi magát Philadelphia, legszebb utcáit, a hatalmas Broadway-Streetet, a szebbnél-szebb üzletekben bővelkedő Market-Street-et, a Chestnut-Street-be is betekintünk, hisz itt vannak a nagy újságvállalatok, többek közt a Franklin Benjamin alapította Saturday Evening, mely két milliónál több példányban jelenik meg, (oh boldog Amerika!) aztán meglátogatjuk az Independence Hallt, az Egyesült-Államok legrégebb történelmi épületét, melyben az amerikai szabadságharc alatt a kongresszus üléseit tartotta s ahol 1776-ban kihirdették Amerika függetlenségét. Ez képezi büszkeségét a philadelphiaiaknak. Ezt nem veheti el tőlük se Newyork, se Chicago, a két komoly versenytársa. (Az elsőnek hét, a másodiknak három, szegény Philadelphiának csak 2 millió a lakossága). Az európai embernek persze nem imponálnak ezek az évszámok, mi régebbi évszámokra szoktunk hivatkozni, de az amerikaiak joggal büszkék erre a házra s a benne lejátszódott eseményekre, hiszen ezek képezik kiinduló pontját a már százhusz milliót számláló s mint az európai politika mutatja, a világot uraló gazdag és hatalmas nemzet fejlődésének. Megnézzük a háromszázezer kötetet számláló szabad könyvtárt, megcsodáljuk a világ egyik leghatalmasabb szabadkőműves templomát is s miután így eleget tettünk a turista kötelezettségeinek, uti társam, a Newyorkban élő Browne C. Norman, ki amerikai tartózkodáson

alatt vezetésével és utmutatásaival örök halálra kötelezett, indítványozza, hogy nézzünk be a híres Wanamaker áruházba. A tizenegy emeletes épület, melyben vagy ötezer alkalmazott dolgozik, hatalmas márványcsarnoka zöld fenyőgalyakkal van díszítve, ez a karácsony ünnepi köntöse mindenfelé, templomban és üzletben egyaránt. Az első emeleten van felállítva az impozáns orgona, azt mondják, a legnagyobb Amerikában. Művészember játszik rajta, egy percre megáll a nagy sürgésforgás, itt igazán összekötik a hasznosat a kellemessel. Aztán pompás szimfonikus zenekar váltja fel az orgonát. A száraznak képzelt amerikai kereskedő így gondoskodik a vevőközönség szórakoztatásáról. Csendben áll néhány száz ember a csarnokban s a hitattal hallgatja a szép zenét, melyet a karácsonyi dalok dominálnak. S most árulja el utitársam, miért hozott el engem ide. Nem mintha ez áruház hatalmas dimenzióival nem érdemelné meg, hogy megnézzék. De van neki egy, nem is egy, de két olyan kincse, amilyennel sem az ő, sem az újvilágban kereskedőház nem dicsekedhetik. Az öreg Wanamaker, ki néhány héttel ezelőtt halt meg 84 éves korában, nemcsak nagystílusú kereskedő volt, de finom érzékű műbarát is. „A többek között” ő vette meg annakidején Munkácsy Mihály két híres képét is. De hol vannak? Hiába nézzük a falakon elhelyezett értékes festményeket, szépek, de nem Munkácsy esetjére vallanak. Végre is ráakadunk egy menagerre, aki tud róluk, de hozzáteszi, hogy a Munkácsy-képek a nagyközönség részére nem hozzáférhetők. De talán a hatodik emeleten adnak bővebb felvilágosítást. Ott se tudnak többet, de felküldenek a kilencedik emeletre, Wanamaker ur magánirodájaiba. Az elevator (Amerikában ez a lift neve) oda is felvisz s ambar üzleti záróra van, a titkár egy újságíró kérését nem akarja megtagadni, mellénk ad egy fiatal embert s ez felvisz még két emelettel feljebb, Wanamaker ur magánképtárába. Alig vetünk ügyet a sok értékes festményre, mely itt tel van halmozva, sietve követjük vezetőnköt az utolsó terembe s most ott állunk a világ két halhatatlan alkotása előtt. Az egyik falon „Krisztus Pilátus előtt” szemben vele „Krisztus a keresztfán”. Itt persze már angol a két kép felírása. Christ before Pilate és Christ on Calvary by Michael de Munkácsy. Szótlanul állunk az ifju éveiből ismert, nekünk kétszeresen kedves képek előtt (valamikor különvonat ment Becskerekről Budapestre, hogy a vidéki közönség is lássa a képirás esodáját). Ujból megbámuljuk Krisztus fenséges alakját, alig tudunk betelni Munkácsy utólrhetetlen színeivel, melyek az ismert profeciák ellenére sem halványultak el, de nincs időnk arra, hogy elmélyedjünk az ő fenséges kompozíciójába, lent újból megszólal a harang, a titkár ismét figyelmeztet a záróra s mi bucsut veszünk az idegenbe szakadt képektől — valószínűleg örökre. Dr. Brájer Lajos.

A kiadóhivatal telefonja — 21.
A szerkesztőség telefonja 281.

Szerkesztői üzenetek.

Földes Ferenc íeska. A „Torontal” 1923. évi 15. számában „A nemzetiségi kérdés — gyakorlatban” c. cikk anyagát hivatalos helyről szereztük meg. Készségesen bizonyítjuk, hogy Önnek semmi része sem volt ennek a sérelemnek a nyilvánosságra jutásában. Mi Önt nem ismertük és nem ismerjük és soha semmiféle felvilágosítást Öntől nem kértünk és nem kaptunk.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jóbarátoknak és ismerősöknek, kik a felejtethetlen férj, apa, testvér, illetve rokon

Gussmann Adolf

bankigazgató

halála alkalmával a temetésen való megjelenésükkel, részvényt nyilváníatásukkal és virágadományokkal fájdal munkat enyhíteni igyekeztek, ezuton monduk hálás köszönetet.

A gyászoló család.

Krumenacker István

nyug. vasuti főfelügyelő vállalt fuvarlevél felülvizsgálást és vasuti szállításból eredő mindennemű visszereseket (hiányok, sérülések és határidő túllépések).

Vel. Beeskerek, Etesova u. 5.

Hirdetmény.

Ernestovac (Ernestháza) község a tulajdonát képező gőzmalomba egy főmőlnárt keres. A felfogadás f. é. március 4-én d. e. 10 órakor fog megtörténni. Akik eme állásra reflektálnak, kötelesek a kitűzött időre a községelöljáróságnál személyesen jelentkezni.

277 Községelöljáróság.

Alispáni hivatal Veliki Beeskerek.

1466/922. szám.

296

Kö- és zuzottkő beszerzése.

Torontál—Temes megye alispáni hivatala 1923. évi február hó 24-én (szoba 8) d. e. 10 órakor tartja meg a versenytárgyalást a 16200—24000 km. szakaszon lévő pancsevo—brestováci ut kiépítésére szükséges kőanyag szállítására és pedig:

4153 m³ törött kőre,

4032 m³ zuzott kőre,

336 m³ kötőanyagra,

amely anyag megmért prizmákban a Duna partján Ivanovon vagy Bresztováccon adandó át.

Az előírányzott összeg 1,166.710 dinár, bánatpénz 5 százalék, amely az árlejtés előtt teendő le az állami számvevőségről alkotott törvény 88. §-a alapján.

A költségvetés és feltételek az alispáni hivatalnál (szoba 8) betekintethetők. Utólagos ajánlatok nem fogadhatnak el.

Veliki Beeskerek, 1923. évi február hó 8-ikán.

Rajity s. k., alispán.

Nagy választék! Olcsó árak!

Svájci, francia, angol, cseh és német elsőrangú árak!

Grenadin, etamine, batiszt, mollröcke, vollant, horgolt árak, férfiszövetek, nőiszövetek, nadrágszövetek, ágynemű kanavász, ingnek való zefir, frenche, chiffone, batisztchiffon, damaszt, vitorlavászon, köpper, matrác szövet, ágyterítő-vászon, nanking, inlet, ágygarnitúra, asztalterítők, függönyök, kreton, sötétkék karton, barkettek, selymek, selymekendők, szövetségendők, D. M. C. himzőpamuk, kötőpamuk, slingelőpamuk, porcellán eszközök, email tárgyak, öntött tárgyak.

Meissner János,

— Szárcsa. —

Üzlethelyiség

A város forgalmas helyén egy családi okok miatt eladó. Cim a Torontál kiadóhivatalában

Elköltözés folytán jutányos áron eladó

butor, főző- és fehéredény és a háztartáshoz szükséges dolgok
Zeljeznički red (Német-végsor) 8/9.

Ujdonság a Srpska Kruna-ban!

Vasárnap, f. hó 18-tól kezdve minden este a Korona-szálló kényelmesen berendezett kávéház- és éttermében egy elsőrendű

nőizenekar fog hangversenyezni

Jó ételek és kitűnő italok, elsőrendű konyha. Figyelmes és pontos kiszolgálás. Számos látogatást kér:

JUNG PÁL ÉS TÁRSA,
a Kruna-szálló és kávéház tulajdonosa.

Szőlőgazdaság részére **vincellért keres**

SOLYMOS-uradalom, Novi Becsej.

Ajánlatok eddigi alkalmazások megjelölésével oda intézendők.

A Melenci vasuti állomással szemben fekvő

téglagyár

5 hold földdel és épületekkel olcsón eladó. Ügynököket díjazok.
Mita Gágity, Stari Becsej.

Meghívó.

A Veliki Bečkerekben székelő **Gazdasági Részvénytársaság** t. c. részvényesei 1923 március 5-én délután 2 órakor a „Közgazdasági Bank mint Részvénytársaság” székházában tartandó

V. rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívotnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Két jegyzőkönyvhitelesítő megválasztása.
2. Az igazgatóság és felügyelő bizottság évi jelentése, zárómérleg előterjesztése, a tiszta nyereség hová-
Veliki Bečkerek, 1923 február 9.

fordítása és a felmentvény megadása iránti határozathozatal.

3. Három felügyelő-bizottsági tag megválasztása.
Az igazgatóság.

A mérleg a t. c. részvényesek részére 8 nappal a közgyűlés előtt az intézet helyiségében rendelkezésre áll és megtekinthető.

Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni szavazati jogukat személyesen vagy meghatalmazott útján gyakorolni óhajtják, sziveskedjenek részvényeiket az alapszabályok vonatkozó pontja értelmében 8 (nyolc) nappal a közgyűlés előtt helyben a Közgazdasági Bank mint Részvénytársaság vagy a Nagybečkereki Takarékpénztár pénztáránál letétbe helyezni.

A letett részvényekről kiadott elismervény a közgyűlésen való részvételre igazolójegyük szolgál.

Aktíva — Vagyon

Račun izravnjanja — Mérleg-számla.

Pasiva — Teher

Gotovina u blagajnama — Kézpénzkészlet	320999	90	Deoničarska glavica — Részvénytőke	4000000	—
Gotovina u robi — Arukészlet	42259.3	42	Rezervni fond — Tartalék alap	944000	—
Dužnici — Adósok	5391058	69	Mirovinski fond — Nyugdíjalap	144928	—
Nekretnine: Kuće u Aleksandrovoj ul. br. 518 i 619. — Ingatlanok: Aleksandrova u. 518 és 619. számú házak	435000	—	Verovnici — Hitelezők	6100869	17
Deonice konzorcijalnih poduzeća i državna renta, bonovi itd. — Szövetéséges vállalatok részvényei, állami járadékok, bonok stb.	1495220	—	Hipotekarni zajam kuće u Aleksandrovoj ul. 619 Aleksandrova u. 6.9. sz. házat terhelő jelzálogkölcsön	64000	—
Poslovni i kancelarijski inventar — Üzleti és irodai berendezések	100376	—	Nepodignuta dividenda — Fel nem vett osztalékok	97290	—
			Prelazne stavke — Átmeneti tételek	60436	40
			Dobitak — Nyereség		
			prenos dobitka od prošle godine — áthozat a mult évről	923	54
			ovogodišnji čist dobitak — f. é. tiszta nyereség	556320	90
	1196868	01		557244	44
				11968568	01

Gubitak — Veszteség

Račun gubitka i dobitka — Eredmény-számla.

Dobitak — Nyereség

Isplacene kamate — Kifizetett kamatok	720566	93	Prenos dobitka prošle god. — Áthozat a mult évről	923	54
Plate, stanarine, kirije za lokal, poslovni troškovi itd. — Fizetések, lakbérek, helyiségbér, üzleti költség stb.	584260	10	Dobitak na robe, kamate i provizije itd. — Árnyereségek, kamatok, jutalékok stb.	2268863	19
Porezi i pristojbe: — Adók és illetékek:			Prihod od zavodskih kuća — Intézeti házak jövedelme	37373	90
državni i opštinski prirezi — állami és községi adók	310400	—			
prometni porez — forgalmi adók	129689	16			
Dobitak: — Nyereség:					
prenos dobitka od prošle god. — áthozat a mult évről	923	54			
ovogodišnji čist dobitak — f. é. tiszta nyereség	556320	90			
	2302160	63			
				2302160	63

Veliki Bečkerek, 31. decembra 1922. — Veliki Bečkerek, 1922 december 31.

Za knjigovodstvo: — A könyvelésért: **Retzler J. József** s. k.

Uprava Zemljoradničkog Deoničarskog Društva: — A Gazdasági Részvénytársaság igazgatósága:

Mayer s. k., **Mayer Henrik** s. k. **Hajduska** s. k. **Lózza** s. k. **Dr. Vég** s. k. **Savić** s. k. **Bak** s. k.
poslovni upr. — ügyv. igazgató. poslovni upr. — ügyv. igazgató.

Pregledali smo, sa glavnim i sporednim knjigama sravnili i za ispravno našli. Megvizsgáltuk, a fő- és mellékkönyvekkel megegyezőnek és helyesnek találtuk.

Veliki Bečkerek, 8. februara 1923. — Veliki Bečkerek, 1923 február 8.

Nadzorni odbor Zemljoradničkog Deoničarskog Društva: — A Gazdasági Részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Daun Aladár s. k. **Demkó István** s. k. **Milenko A. Jovanović** s. k.
Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál, Veliki Bečkerek. Kiadja Pleitz Fer. Pál.